

CARACTERIZAREA NOILOR RISCURI, AMENINȚĂRI ȘI ACȚIUNI POSIBILE ÎN REGIUNEA MĂRII NEGRE

Lt.col.drd. Mileva-Elena STANCU

In present, security situation of the Black Sea and Caucasus area is very complex, been focused, on one hand, on the process of the regional security architecture, part of Euro-Atlantic side, on the other hand the existence of the important conflict potential, caused by the lingering, inter or intrastate conflicts of the Independent State Community, in the context of asymmetric threats amplification, illegal traffic of drugs and human beings, migration phenomena and the terrorism.

Democratizarea și deschiderea piețelor nu pot evolua într-un mod corespunzător fără o abordare care să dea un răspuns politic acestor tensiuni. Este foarte clar că importanța puterii militare primare în zona Mării Negre este în declin, iar dacă cineva dorește să găsească căi de soluționare a conflictelor interne și să contracareze noile amenințări, trebuie să găsească alte instrumente de creare a păcii, pentru asigurarea stabilității regionale.

Nici NATO și nici UE nu și-au elaborat, deocamdată, strategii unitare și coerente față de regiunea Mării Negre. De altfel, nici SUA și nici principalele state europene nu au acordat o atenție sporită zonei, considerând că aceasta nu reprezintă o prioritate printre proiectele imediate și, drept consecință, nu au fost identificate obiective strategice majore în acest spațiu

Condițiile care au determinat schimbarea de atitudine a Occidentului față de zona Mării Negre, de la dezinteresul aproape total și lipsa de implicare manifestate până în preajma anilor 2000 la interesul major actual și dorința de prezență activă în întreaga zonă, evidențiază o serie întreagă de aspecte, pe cât de complexe și dificile, pe atât de cronicizate și controversate.

Propulsarea bazinului Mării Negre și zonei adiacente acestuia în planul preocupărilor strategice reprezintă nu numai o cerință a interesului global actual, dar și o condiție pentru evoluția pozitivă a situației politice, garanție a stabilității și securității regionale și mondiale.

Un tablou al amenințărilor, vulnerabilităților și provocărilor la adresa securității în zona Mării Negre și adiacentă acesteia se prezintă astfel:

- instabilitatea internă în numeroase state constituite după destrămarea URSS și accentuarea/menținerea conflictelor etnic-separatiste;

- cucerirea puterii politice pentru separarea unui teritoriu și constituirea unui stat independent (Transnistria, Abhazia, Adjaria);

- competiția economică declanșată de exploatarea și de transportul petrolului din Marea Caspică, ce poate contribui fie la aplanarea unor dispute, fie la acutizarea și diversificarea stărilor tensionale;

- interesele și acțiunile rețelelor de crimă organizată, în ceea ce privește comerțul cu arme, materiale nucleare și narcotice, folosirea spațiului ca zonă de tranzit a drogurilor de la furnizorii din Asia Centrală la consumatorii din Europa, precum și furnizarea de armament și facilitarea tranzitului/comerțului ilegal cu acesta;

- poluarea tot mai accentuată a bazinului Mării Negre;

- creșterea numărului de prozești islamiști fundamentaliști, îndeosebi wahhabiți, în rândul intelectualilor și al tinerilor din regiunile Orientului Mijlociu, nordul Africii și nu numai, ceea ce duce la exportul de instabilitate, prin promovarea fundamentalismului islamic de tip *wahhabit* și a intereselor statelor islamice către sud-estul Europei;

- asigurarea surselor de finanțare pentru grupurile teroriste;

- menținerea unui climat de instabilitate, prin existența unor conflicte înghețate și a facțiunilor paramilitare în regiune.

Cauzele care conduc la menținerea și la proliferarea acestor amenințări pot fi analizate în funcție de natura lor:

- *problemele de natură economică și socială:*

- decalajele între state, ca urmare a crizelor economice repetate, a reformelor, liberalizării prețurilor și privatizării cu implicații politice;

- scăderea standardului de viață al populației;

- nivelul ridicat de emigrare, ca rezultat al situației conflictuale interne și externe.

- *problemele de natură politică:*

- existența unui mediu politic sensibil și instabil, care determină diminuarea autorității statale și proliferarea unor fenomene specifice crimei organizate;

- implicarea unor personalități militare și politice în activități ilegale.

- *problemele de securitate:*

- persistența unor stări tensionale latente, determinate de mișcări separatiste sau dispute teritoriale (Transnistria, Georgia, Armenia) cu efecte în stabilitatea regională;

- incapacitatea de supraveghere eficientă a granițelor, care permite proliferarea rețelelor de trafic ilegal;

- existența unei mari cantități de armament „rămasă” de la fosta armată sovietică.

Consecințele pentru UE, NATO și statele riverane sunt:

- menținerea insecurității în zone de interes strategic pentru statele implicate;
- proliferarea activităților specifice crimei organizate (trafic de droguri, armament și persoane);
- alimentarea unor focare de instabilitate;
- afectarea accesului la rezervele de hidrocarburi din bazinul Mării Caspice și Mării Negre;
- afectarea punerii în valoare a magistralei de comunicație fluvial-maritimă (Rin, Dunăre, Marea Neagră).

Imposibilitatea de a controla rețelele de crimă organizată, traficul cu armament din această zonă, coroborat cu creșterea cererii de droguri, în estul Europei și Balcani, va determina o dezvoltare a rutelor ce trec prin sudul Rusiei și va favoriza extinderea acestui fenomen asupra întregii zone a Mării Negre, cu consecințe și pentru statele de pe țărmul vestic al Mării Negre, dacă fenomenul nu va fi stăpânit.

Extinderea cu succes a NATO și UE, prin încorporarea unui grup important de state din Centrul și Sud-Estul Europei, majoritatea foste socialiste, dar și rezultatele obținute de către acestea în tranziția către democrație și economia de piață au contribuit, în mod definitiv, la trezirea aspirațiilor din regiune. Multe dintre obstacolele și constrângerile manifestate și cronicizate de-a lungul timpului au început să se diminueze sau să dispară.

În aceeași notă, a transformărilor și a schimbărilor de percepții și opțiuni referitoare la Marea Neagră și în zona adiacentă acesteia, se înscriu și eforturile, de data aceasta concertate, ale grupului statelor membre ale Alianței Nord-Atlantice, Bulgaria, România și Turcia, de a sensibiliza Occidentul și de a include pe lista de priorități strategice această regiune.

Se poate aprecia că, după ce o lungă perioadă de timp au ignorat zona Mării Negre, instituțiile euro-atlantice încep să vizualizeze sub un alt unghi importanța strategică a regiunii. În consecință, se conturează proiectarea unei noi abordări, care probabil va fi concretizată de această dată în strategii care să vizeze elaborarea unor proiecte și programe cu impact major asupra întregului spațiu cuprins între Balcani, Marea Neagră, Caucaz și, mai departe, către Asia Centrală și Orientul Mijlociu.

Valoarea strategică a Mării Negre va continua să crească, pe măsura conștientizării reale a importanței sale de către toți actorii politici cu interese în zonă, globali și regionali, a definirii și aplicării unor politici specifice acestui spațiu. Unul dintre principalele mecanisme de garantare a păcii în acest areal îl constituie internaționalizarea procesului de securizare a regiunii. Aceasta presupune prezența politică și militară a NATO și a statelor aliate, pentru un management eficient al amenințărilor asimetrice ce se manifestă în zona Mării Negre.

Procesul de destindere, inițiat la sfârșitul deceniului nouă al ultimului mileniu, a permis nu numai dezvoltarea pe multiple planuri a dialogului politic și cooperării dintre statele aflate în cele două tabere antagoniste ale Războiului Rece, dar și apariția de noi forme de sporire a încrederii și securității.

Parteneriatul pentru Pace, Cer Deschis, Inițiativele de Cooperare regionale și, nu în ultimul rând, parteneriatele strategice încheiate la nivel bilateral au contribuit, în mod benefic, la o apropiere între state, la o conlucrare eficientă și reală, bazată pe coordonate noi, inedite, pentru protejarea și promovarea intereselor naționale în context regional și global, în condițiile amplificării amenințărilor de tip neconvențional (terorism, crimă organizată, proliferarea armelor de distrugere în masă, imigrație ilegală, trafic de droguri și materiale periculoase etc.).

Securizarea zonei impune și o sporire a rolului organismelor de cooperare și securitate regionale (BSEC, BLACKSEAFOR, SEEBRIG, GUAM), care, în colaborare cu cele internaționale (UE, OSCE, NATO), să asigure realizarea unei arhitecturi regionale de securitate reale și eficiente, cu participarea activă a tuturor factorilor politici implicați, ca parte a arhitecturii de securitate europene și globale.

Zona va constitui platforma de supraveghere și avertizare timpurie pentru protejarea intereselor strategice de securitate atât ale Federației Ruse, cât și ale Occidentului. În acest context, controlul căilor de comunicație pentru asigurarea libertății de mișcare în teatrul de operații al bazinului Mării Negre, prin potențialul militar dislocat, va conferi în viitor o importanță deosebită acestui spațiu. Poziționat geostrategic la confluența civilizațiilor și a două sisteme macroeconomice, arealul Mării Negre se va confrunta în continuare cu riscuri și amenințări asimetrice. Probabil că acesta va fi unul dintre punctele comune, de apropiere, dintre Federația Rusă și NATO, în stabilirea și acționarea de comun acord pentru reducerea și stoparea acestora în spațiul comun de interes. Majoritatea țărilor din regiune va trebui să amplifice eforturile în direcția dezvoltării unor economii de piață și apropierii de UE și NATO.

Implicarea NATO în conducerea operațiilor militare din Afghanistan și probabil și a celor din Irak, coordonată cu planurile de dislocare a bazelor militare ale SUA din vestul Europei către centrul și sud-estul continentului, atestă deplasarea sferei de operații a Alianței către Est, concomitent cu lărgirea sferei de interes către Asia Centrală și Orientul Mijlociu.

Lărgirea UE introduce un nou factor de natură strategică în regiune, prin includerea, în perspectiva următorului deceniu, a trei state riverane Mării Negre (Bulgaria, România, Turcia) în zona de prosperitate a pieței unice și în viitoarele aranjamente privind politica externă de securitate și apărare comună.

Noul statut al relațiilor stabilite de Federația Rusă cu NATO și UE, precum și parteneriatul strategic cu SUA, la care se adaugă cele ale Ucrainei

cu cele două instituții integratoare și cu SUA, facilitează abordări noi, constructive, într-un cadru multilateral, ale problemelor ce vizează securitatea regională, îndeosebi combaterea amenințărilor neconvenționale, anumite aspecte ale reformei organismului militar sau siguranța energetică. În acest sens, se pot înscrie și eforturile de soluționare a „conflictelor înghețate” din zonă, precum cele din: Abhazia, Transnistria sau Nagorno-Karabah. Implicarea NATO în zona Mării Negre trebuie realizată pe mai multe paliere: *politic* – în relațiile cu statele din regiune, rezolvarea *conflictelor înghețate* și în asistența reformei sectorului de securitate – asistența militară și civilă oferită statelor din regiune; în *plan militar/operational* – dezvoltarea unor mecanisme de cooperare în combaterea riscurilor asimetrice din zonă.

Dezvoltarea unei relații de cooperare pragmatică cu Federația Rusă reprezintă un obiectiv important pentru România ca membru NATO. O cooperare eficientă a Rusiei cu Alianța trebuie să se axeze pe priorități concrete și interese comune, precum și pe contribuția efectivă a Rusiei la promovarea păcii și securității alături de NATO. Federația Rusă nu trebuie să dețină nici o formă de control sau un drept de decizie asupra politicilor NATO, în nici unul dintre domeniile comune de cooperare.

România sprijină eficientizarea cooperării NATO cu statele Dialogului Mediteranean și orientarea lor spre prioritățile de cooperare care să răspundă necesităților acestora, fie în plan comun, fie prin dialoguri individualizate. Pe același profil trebuie să se dezvolte și cooperarea cu statele din Orientul Mijlociu, în cadrul Inițiativei de Cooperare de la Istanbul. De asemenea, România este deschisă cooperării NATO cu statele „triple nons”, din perspectiva asumării de către Alianță a unui rol global de securitate și a contribuției unor asemenea state la operațiunile conduse de NATO.

Marea Neagră reprezintă o provocare strategică pentru comunitatea transatlantică, ce trebuie să proiecteze securitate și stabilitate mai departe de granițele sale. De aceea, România trebuie să își asume responsabilitățile ce îi revin, ca partener și aliat, și să contribuie, pe măsura potențialului ei, la rezolvarea problemelor de securitate ale comunității euroatlantice.

Efortul României de a promova regiunea Mării Negre, ca o arie geopolitică importantă, în care se încearcă să se dezvolte o politică regională integratoare, este în primul rând, în interesul statelor din proximitatea regiunii și al celor din Uniunea Europeană, pentru că alimentează și coagulează procesele de transformare democratică în arhitectura lărgită de securitate euroatlantică.

Suntem convinși că România poate juca un rol important în definirea politicii Uniunii Europene și a NATO, și poate contribui la găsirea unor soluții viabile pentru realizarea unei strategii de stabilizare a regiunii Mării Negre.

Creșterea importanței strategice a zonei Mării Negre s-a materializat și prin apariția, în anul 1998, a două inițiative regionale majore, fundamentate pe

câte o perspectivă asupra noii arhitecturi de securitate a Europei începutului de mileniu trei, așezând OSCE, respectiv NATO și UE/UEO, în centrul acestora:

- a. negocierea unui acord multilateral, cuprinzând măsuri de creștere a încrederii și securității regionale (CSBMs), în spiritul documentelor OSCE de la Viena, din anul 1994 (propunere ucraineană);
- b. crearea unei forțe navale multinaționale la Marea Neagră (BLACK SEA FORCE), capabilă să acționeze în situații de criză, inclusiv la cererea unor organisme de securitate internațională, ca NATO sau UEO (propunere turcă).

Spațiu intermediar între lumi diferite, Marea Neagră, cu spațiile sale limitrofe, se află la o distanță aproximativ egală de zonele strategice de interes ale celor două superputeri nucleare. Vidul de securitate apărut în zonă, după destrămarea fostei URSS, a condus, în mare măsură, la transformarea acesteia într-un spațiu de instabilitate, marcat de disputele de natură politico-militară și economică dintre riverani, dar și de preocuparea altor state de a-și revizui interesele în zonă.

În contextul evoluțiilor geostrategice și geopolitice de dată recentă, Marea Neagră și statele litoralului său constituie o placă turnantă între spațiul de securitate euroatlantic (al Uniunii Europene și al Alianței Nord-Atlantice extinse) și regiunile Orientului Apropiat, Caucazului și Asiei Centrale. Acest fapt nu face decât să reconfirme și să pună pe un plan superior vocația și caracteristicile recunoscute și analizate, de-a lungul timpului, mai întâi de către istorici și diplomați, iar, ulterior, de către specialiștii în probleme de securitate, ale arealului în cauză.

Percepțiile asupra evoluțiilor viitoare din regiune, dar și asupra priorităților în materia asigurării securității sale diferă însă, de foarte multe ori, după cum o confirmă articolele și studiile de specialitate sau dezbaterile organizate în cadrul grupurilor de experți. Potrivit unora dintre aceste considerații, regiunea Mării Negre ar trebui să reprezinte, îndeosebi, un pilon întărit al noii granițe estice a NATO și a Uniunii Europene, accentul punându-se, în acest sens, pe necesitatea securizării acestui limes euroatlantic, pe un model care ar putea fi numit, cu o formulă sui-generis, „pattern-ul intra muros”. Dimpotrivă, vocile care susțin și promovează conceptul regiunii extinse a Mării Negre se bazează pe viziuni care extind aria de interese de securitate a celor doi importanți actori internaționali menționați dincolo de actuala configurație, fixată de valurile succesive de extindere, pe baza unei analize ce implică luarea în calcul a contribuției esențiale a acțiunilor de parteneriat și cooperare cu vecinii din est, sud și nord ai NATO și ai Uniunii Europene, interesați și capabili să aducă un spor real de securitate și stabilitate, atât pe componenta „hard”, cât și „soft” a acesteia.

Atât pentru primul „pattern” mai sus amintit, cât și pentru cel de-al doilea, trebuie relevat un alt element care conferă un caracter aparte regiunii

Mării Negre, ca „inimă a Eurasiei” și coridor de legătură între toate punctele cardinale, dar și între multiplele geografii culturale. Marea Neagră a fost și este un spațiu de confluență între populații cu identități culturale și religioase diferite, a căror moștenire istorică a probat, de-a lungul vremii, pe lângă numeroase dovezi de bună conviețuire pașnică, și valențele benefice ale toleranței, dialogului și respectului reciproc, și perioade de neîncredere, tensiuni și confruntare.

Continuitatea maritimă spre Mediterana și Oceanul Atlantic, precum și către bazinul hidrografic al Dunării și altor fluvii include Marea Neagră pe unele dintre cele mai importante rute de comerț și turism. În actualul context al globalizării și amplificării nevoii de resurse de energie, bazinul Mării Negre este important nu doar ca traseu de transport energetic, ci și ca potențial furnizor de material energetic (petrol și gaze naturale). Acest spațiu, care concentrează, în prezent, atenția unor importanți actori globali, poate fi stabil și securizat numai prin voința și cu contribuția tuturor statelor și organizațiilor internaționale interesate, în cadre instituționale pragmatice și eficiente, menite să promoveze și să protejeze interesele comune ale țărilor decise să participe la acțiunile ce vizează asigurarea unui mediu stabil de securitate.

Importanța intensificării cooperării și colaborării între statele din zonă, precum și oportunitățile existente în această direcție sunt evidente, dacă se au în vedere:

- necesitatea securizării optime a infrastructurii importantelor trasee energetice, prin Marea Neagră, către spațiul Uniunii Europene, dinspre Asia Centrală, Caucaz și Orientul Apropiat;
- necesitatea securizării noii granițe estice a Uniunii Europene și a NATO;
- atașamentul față de valorile democratice, exprimat la nivelul factorilor de decizie și al elementelor societății civile din majoritatea țărilor riverane;
- influența benefică pe care o pot exercita, în direcția consolidării mediului de securitate regional, prezența în zonă a statelor membre ale Alianței Nord-Atlantice și Uniunii Europene, precum și participarea statelor riverane sau învecinate în organisme de cooperare internațională și regională (OSCE, BSEC etc.) ori prin intermediul noilor formate de intensificare a Parteneriatului pentru Pace (PfP) și activităților Consiliului de Parteneriat Euroatlantic.

Pentru România, una dintre cele șase țări ale litoralului pontic, care are calitatea de membru al NATO și care va deveni în curând și un stat din componența Uniunii Europene, alături de Bulgaria, securitatea și stabilitatea în regiunea Mării Negre și în arealul numit zona extinsă a Mării Negre prezintă o importanță deosebită, având în vedere poziția aparte pe care o

deține la gurile Dunării, terminal al unei esențiale căi de tranzit fluviale dinspre și către centrul, sud-estul și vestul Europei.

România are relații de bună vecinătate cu toate statele riverane. De aceea, de la bun început, a fost prezentă în toate acțiunile importante de parteneriat și colaborare regionale, fiind direct interesată în amplificarea și în consolidarea acestora, precum și în găsirea unor noi modalități de cooperare internațională, inclusiv pe planul întăririi securității și stabilității, prin extinderea acestora și spre state neriverane, îndeosebi state democratice din spațiul euroatlantic.

Riscuri de securitate și acțiuni posibile existente

În pofida evoluțiilor pozitive din ultima perioadă, regiunea Mării Negre nu este scutită de prezența unor factori de risc care pot induce stări de pericol și amenințări asimetrice la nivel regional și chiar cu impact internațional. Gradul lor de pericolozitate poate evolua în funcție de anumite conjuncturi, iar enumerarea într-o anumită ordine nu înseamnă, neapărat, și o prioritate în funcție de parametrul respectiv:

- *menținerea unor situații conflictuale de joasă intensitate, în faza de îngheț* (Nagorno-Karabah, Osetia de Sud, Transnistria), a căror activare poate contamina și spațiile învecinate și a căror rezolvare se dovedește pe mai departe foarte dificilă;

- *diversitatea problemelor de natură identitară, culturală, precum și de altă natură*, amplificate de diversitatea etnică și confesională, precum și de cauze socio-economice, politice, ori legate de moștenirea istorică;

- *apropierea geografică de zone marcate, în prezent, de instabilitate sau având un potențial ridicat de risc în acest sens*: Orientul Mijlociu, granițele Irakului și Iranului, Balcanii de Vest;

- *persistența acțiunilor specifice fenomenului crimei organizate și dificultățile legate de monitorizarea, prevenirea și controlul acestora prin acțiuni de cooperare regională și internațională*;

Acțiunile structurilor criminalității organizate sunt favorizate de climatul politic instabil din unele regiuni și din unele spații limitrofe, de corupție și de starea precară din punct de vedere economic a populației, contribuind la proliferarea contrabandei, migrației ilegale și altor activități infracționale.

- *încercările de extindere a legăturilor grupurilor/grupărilor, organizațiilor și rețelelor teroriste* (Al Qaeda, rețelele cecene și kurde, alte rețele) în regiunea extinsă a Mării Negre;

Cazuistica în materie confirmă tendința de extindere a nucleelor inspirate de doctrinele extremismului islamic și ale Al Qaeda, prin atragerea de noi adepți și implicarea acestora în acțiuni îndreptate împotriva coaliției antiteroriste.

- *tendința de utilizare de către elemente teroriste a filierelor și rutelor infracționalității transfrontaliere*, a suportului logistic și uman al acestora;

- *posibilitatea intensificării acțiunilor pe rutele de migrație ilegală*, în contextul aderării la Uniunea Europeană a statelor riverane Mării Negre;

Fluxurile migraționiste traversează regiunea preponderent pe rute terestre (Ucraina și Turcia fiind plăci turnante), dar unele rute importante ale migrației ilegale din Africa și din Orientul Mijlociu și Orientul Extrem traversează deja bazinul Mării Negre. Ținând cont de măsurile de securizare a frontierelor terestre, întreprinse de statele membre și candidate la Uniunea Europeană, este de așteptat o sporire a fluxurilor de migrație pe rute maritime și fluviale.

- *traficul ilegal cu materiale strategice, armament, tehnică de luptă și muniție, precum și cel cu droguri*;

Traficul cu armament, tehnică de luptă și muniție este stimulat atât de existența unor mari cantități de arme în regiune, cât și de producția de armament a unor țări riverane. O parte a armamentului traficat se transportă prin porturile de la Marea Neagră, rutele maritime de contrabandă fiind considerate de traficanți mai sigure decât cele terestre.

Traficul cu materiale strategice, consecință a conlucrării între grupări și organizații teroriste și mafiile apărute în regiune, în special în spațiul ex-sovietic, reprezintă, de asemenea, o gravă amenințare la adresa securității și stabilității zonei.

Traficul cu droguri este favorizat de dezvoltarea pieței de producție și consum a stupefiantelor, precum și de schimbarea și diversificarea rutelor, incluzând rute maritime.

- *apariția și persistența unor vulnerabilități ce pot alimenta factori de risc neconvenționali privind mediul și sănătatea populației*, și ineficiența unor mecanisme de coordonare a acțiunilor de protecție în situații de urgențe civile (poluare, pericolul unei pandemii, contrabanda cu bunuri de consum etc.).

Acțiuni dezirabile și posibile în direcția întăririi securității și stabilității în regiunea Mării Negre

Poziția constantă a României în raport cu problematica de securitate a regiunii Mării Negre are o veche tradiție. Aceasta se încadrează în concepția și practica asigurării conviețuirii interetnice, precum și a dezvoltării relațiilor de colaborare și cooperare cu statele și națiunile din estul și sud-estul Europei, din spațiul baltic, din bazinul caspic și mediteranean, precum și din Caucaz.

Astăzi, în contextul nou creat de extinderea proceselor de democratizare, există oportunitatea și posibilitatea de a se conferi noi dimensiuni orientărilor și obiectivelor comune îndreptate spre cooperare și conlucrare, care asigură cunoașterea, prevenirea și contracararea factorilor de risc și amenințărilor la adresa securității și stabilității zonei. Aceasta este în interesul și în beneficiul tuturor statelor din zonă, dar și din alte spații. Pentru

România, dezvoltarea cooperării și întărirea securității și stabilității în regiunea Mării Negre pot contribui la întărirea și la amplificarea relațiilor cu Republica Moldova.

Odată cu integrarea tot mai accentuată a regiunii Mării Negre, împreună cu spațiile Asiei Centrale și Orientului Mijlociu, în procesele de mondializare economică, sunt dezirabile și posibile următoarele acțiuni:

- menținerea și dezvoltarea formulelor preexistente de cooperare intraregională, inclusiv prin implicarea mai activă a Uniunii Europene și a statelor membre NATO, precum și a celor care participă în acțiunile de parteneriat, prin PfP, PAP și EAPC;
- atragerea în formule de cooperare eficiente a unor state neriverane democratice, care manifestă interes în acest sens și pot aduce un real plus de securitate regiunii;
- menținerea și dezvoltarea actualelor mecanisme de schimb de informații la nivelul regiunii Mării Negre, îndeosebi pentru sprijinul cooperării pe problemele de securitate „soft” (identificarea, prevenirea și contracararea amenințărilor transfrontaliere și acțiunile de combatere a fenomenului crimei organizate).